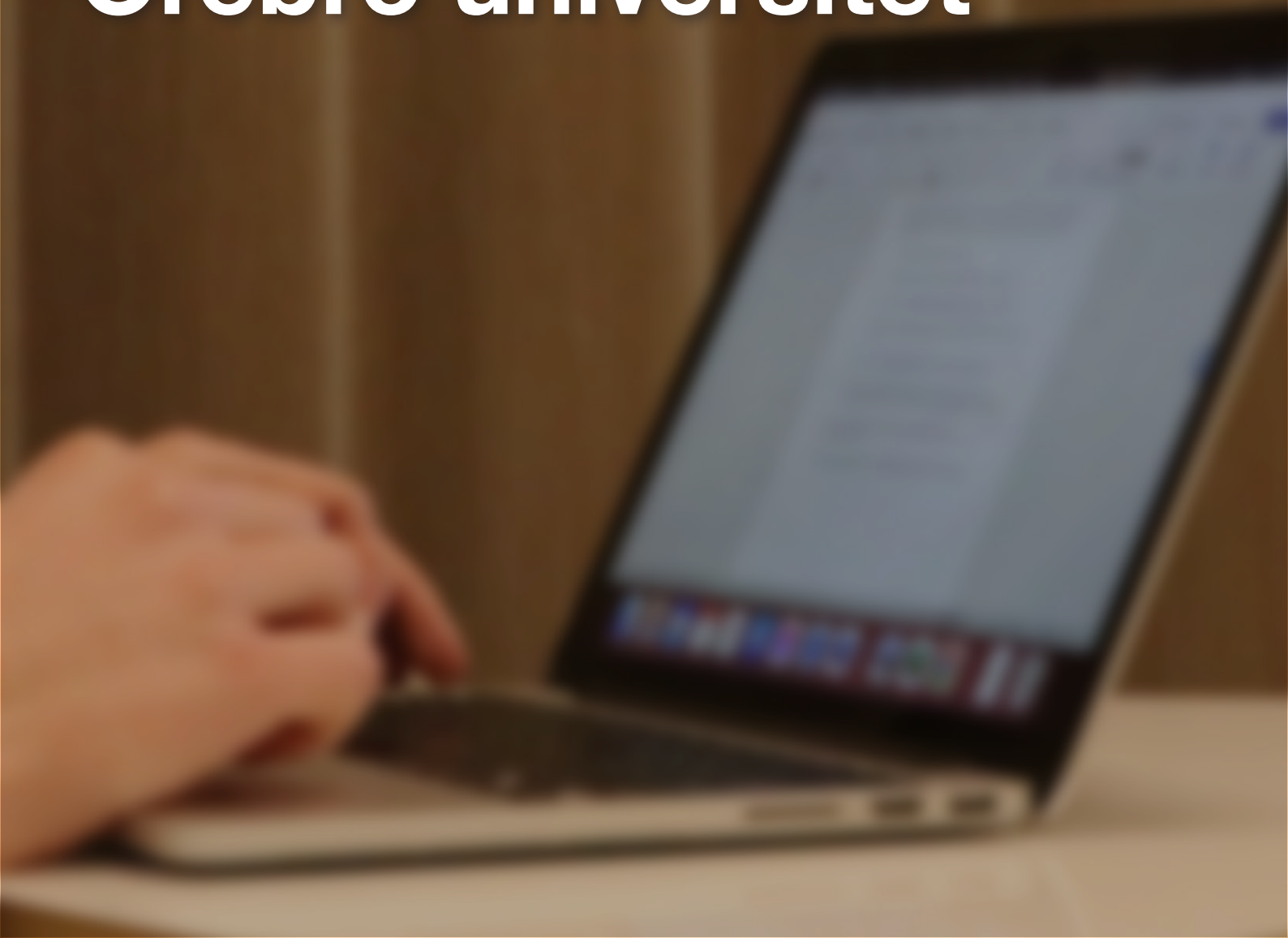

ÖREBRO STUDENTKÅR

Rapport

Kursvärderingar vid Örebro universitet

Förord

Örebro studentkår företräder sedan 1963 samtliga studenter och doktorander vid Örebro universitet. Studentkåren har som syfte att bevaka och påverka utvecklingen av utbildningen samt förutsättningar för studier vid Örebro universitet. Örebro studentkår drivs av engagerade studenter och har ständig kontakt med universitet och Örebro kommun för att föra studenters talan i de beslut som påverkar studenternas situation.

Denna rapport författades med syfte att bygga ett underlag för studentkårens politiska påverkansarbete genom att undersöka möjlighet att öka studenters svarsfrekvens på kursvärderingar. Rapporten bygger på data från studenter vid Örebro universitet under år 2023.

Har du synpunkter eller åsikter om rapporten är du välkommen att höra av dig!
Örebro studentkår önskar en trevlig läsning.

Författare
Kasper Martinell
Samordnare
Örebro studentkår

Fotografi/omslag
Emil Kihlgård
Kommunikatör
Örebro studentkår

Inledning och syfte	1
Frågeställning	1
Bakgrund och litteratur.....	2
Universitet och högskolornas arbete med kursvärderingar	2
Problem med hanteringen av kursutvärderingar	2
Intervju med kvalitetssamordnare vid Örebro universitet.....	3
Utgångspunkt.....	3
Metod och genomförande.....	4
Formulering av intervjufrågor	4
Analysmetod.....	4
Resultat och analys	5
Möjlighet till inflytande.....	5
Syfte med kursvärderingar	5
Kompletterande metoder	5
Ansvar	6
Information och synliggörande av förändringar	6
Fungerande teknik	7
Diskussion och åtgärdsförslag.....	8
Slutsats.....	8
Referenser	9
Diagram och tabellfigurer	9
Bilagor.....	9
Intervjuguide	9

Inledning och syfte

Kursvärderingar är en viktig del av universitetets kvalitetskontroll och är avsedda att ge studenterna en direkt möjlighet att påverka utbildningskvaliteten. Det finns dock en utmaning i form av kontinuerlig låg svarsfrekvens från studenterna. Detta får en negativ inverkan på universitetets förmåga att bedöma och förbättra utbildningskvaliteten samt på kursansvarigas möjlighet att ta del av resultaten och använda dem som ett verktyg för att förbättra sina kurser. Mot denna bakgrund har studentkåren beslutat att initiera en utredning kring förbättringspunkter i kursvärderingsarbetet.

För att förstå hur arbetet kan förbättras måste först studenternas åsikter om kursvärderingarna i dagsläget belysas. Syftet med utredningen är därför att förstå studenternas attityder och uppfattningar om kursvärderingar samt att identifiera de hinder och utmaningar de möter. Resultaten kommer att användas som vägledning för att forma framtida åtgärder.

Frågeställning

Utredningen har utgått från följande frågeställning:

- Hur resonerar studenter kring syftet med kursvärderingar och möjligheten till inflytande över utbildningen?

Bakgrund och litteratur

I detta avsnitt kommer vi att presentera relevant litteratur relaterad till de specifika områdena som behandlas i undersökningen.

Universitet och högskolornas arbete med kursvärderingar

Högskolornas arbete med att utvärdera kurser är inte bara ett sätt att säkerställa kvaliteten på sina kurser, det är också reglerat enligt lag för att ge studenter och doktorander möjlighet att påverka. Enligt högskoleförordningen 1 kap. 14 § har högskolan skyldighet att ge studenter som deltar i eller har avslutat en kurs möjlighet att uttrycka sina erfarenheter och synpunkter på kursen genom en utvärdering som arrangeras av högskolan. Dessutom måste högskolan sammanställa utvärderingarna och informera om resultaten samt vidta eventuella åtgärder baserat på utvärderingarna (SFS 1993:100, 1 kap. 14 §). Det finns visst empiriskt stöd för att utvärderingar av kurser kan bidra till utbildningskvalitet och att bristfällig kvalitetskontroll kan leda till försämrad undervisning. Baldwin, Ching och Hsu (2018) jämför att bygga en kurs utan ett kvalitetssystem med att bygga ett hus utan säkerhets- och byggnormer:

Building a course without quality standards is like building a house without safety and building codes. Such construction would leave homes [...] a jumble of ad hoc choices, lacking potentially important elements” (Baldwin, Ching, och Hsu 2018, 13)

Det har inte gjorts mycket forskning om genomförandet av kursutvärderingar. Det finns dock några rapporter från universitetspersonal och liknande källor. Arnestrand (2003) hävdar att för att få hög svarsfrekvens bland studenter är det viktigt att utvärderingsenkäterna är lätta att besvara. Det innebär att svarsalternativ och frågor bör vara enkla att förstå, och att tekniken fungerar bra på olika datorer. En annan faktor som tas upp i rapporten är att schemalagd tid för utvärderingarna ökar studenternas svarsfrekvens. Det argumenteras dock också för att vissa positiva aspekter med enkäter försvinner om de genomförs enligt en schemalagd tid. Till exempel möjligheten för studenter att göra enkäten i lugn och ro, och vid en tidpunkt som de själva anser lämplig (Arnestrand, 2003). Anonymitet är också viktigt i utvärderingarna enligt Arnestrand (2003). Om enkäterna skickas ut via inloggningssystem måste studenterna kunna lita på att deras information hanteras på rätt sätt.

Vad bör universitet och högskolor göra efter att åsikterna har samlats in? Förutom de praktiska aspekterna anser Ekstrand (2004) att resultaten från utvärderingarna och de förändringar som görs bör göras synliga. Hon menar att detta indirekt motiveras av syftet med utvärderingarna. Enligt Ekstrand (2004) anser studenter att utvärderingarna inte tjänar något syfte om de inte ser resultaten, vilket gör att de struntar i att delta. Hon nämner dock också att lärare kan känna motstånd mot att synliggöra resultaten eftersom det kan innebära att deras agerande hamnar i fokus i stället för kursens mål och syfte.

Problem med hanteringen av kursutvärderingar

Vid Linköpings tekniska högskola finns det vissa problem med hur studenternas återkoppling tas emot (Virgin 2022). I en intervju med en student vid högskolan framkommer att vissa kursansvariga inte tar till sig studenternas åsikter, vilket resulterar i att vissa kurser förblir problematiska. Detta

stöds av årliga rapporter om kursutvärderingar och de förändringar som har gjorts under åren (Virgin 2022). En annan utmaning som diskuteras är den låga svarsfrekvensen i de genomförda utvärderingarna. Dekanen vid den tekniska fakulteten tror att detta kan bero på att studenter som precis har avslutat kursen inte prioriterar att svara på

Intervju med kvalitetssamordnare vid Örebro universitet

Under följande rubrik kommer en sammanfattning av en genomförd intervju med universitetets kvalitetssamordnare att redovisas. Syftet med denna intervju var att visa en generell bild av Örebro universitets arbete med kursvärderingar.

Arbetet med kvalitetssäkring inom utbildning och forskning bygger på ett ramverk som grundar sig i lagen. Detta omfattar styrdokument, riktlinjer och processer för hur arbetet ska gå till. Det övergripande kvalitetssystemarbetet omfattar utbildning, forskning och ledningsstyrning. Tre centrala aktiviteter som samverkar inom detta system är kursvärdering, programuppföljning och utbildningsutvärdering. Kvalitetssäkringen kan ske på olika nivåer, där kursnivån utgör den minsta nivån. Tanken är att de olika nivåerna av kvalitetssäkring ska bygga på varandra och tillsammans skapa en helhetlig syn på utbildningskvaliteten. UKÄ (Universitetskanslersämbetet) har under år 2022 granskat kursvärderingar närmare vid Örebro universitet och funnit problem kring låg svarsfrekvens och bristande hantering av lärarnas rapportering efter kursvärderingarna. Hindret med låg svarsfrekvens från studenter, samt låg frekvens av kursvärderingsrapporter från lärarna skapar ett låst läge. Studenter genomför inte kursvärderingar på grund av den låga rapporteringen vilket leder till att det blir svårt att rapportera för lärarna. För att åtgärda dessa problem arbetar universitetet nu med en handlingsplan för att skärpa arbetet inom kvalitetssäkring. Detta inkluderar att utveckla bättre fungerande system, revidera riktlinjer för kursvärdering, utveckla kursvärderingsinstrumentet samt möjligtvis se om panelsamtal kan vara en idé när kursvärderingar brister.

En annan viktig aspekt är publiceringen av resultaten från kvalitetssäkringen. Detta är något som diskuteras på flera lärosäten; hur gör man det på bästa sätt? UKÄ menar att det måste finnas lättillgängligt för intressenter för att de ska kunna ta del av den informationen som finns.

Utgångspunkt

Följande teman och kategorier har använts som utgångspunkt för insamlandet av data. De har valts ut från litteraturen och varit vägledande i skapandet av intervjufrågorna.

Tema I	Tema II
Möjlighet till inflytande	Ansvar
Kategorier I	Kategorier II
Syfte med kursvärderingar	Information och synliggörande av förändringar
Kompletterande metoder	Fungerande teknik

Fig. 1. Utgångspunkt.

Metod och genomförande

Metoden som har använts i denna utredning är semistrukturerade intervjuer med sju (7) studenter vid de olika institutionerna vid Örebro universitet. Genom denna metod möjliggjordes följdfrågor och en djupare inblick över studenternas åsikter kring kursvärderingar och studentinflytande.

Formulering av intervjufrågor

Formuleringen av intervjufrågorna utgick från de centrala teman och kategorierna som identifierades i litteraturavsnittet. Frågorna togs fram av samordnaren vid Örebro universitet. Intervjuguide finns i under rubriken *Bilagor*.

Analysmetod

Analysen genomfördes med en blandning av en deduktiv och induktiv innehållsanalys. Detta innebar att identifierandet av teman och kategorier utgick i första hand ifrån den presenterade utgångspunkten samtidigt som en öppenhet för nya kategorier eller teman bibehölls. Inga nya teman eller kategorier identifierades under analysen. Nedan presenteras analysmetodens teman och kategorier i en tabell.

Tema I	Tema II
Möjlighet till inflytande	Ansvar
Kategorier I	Kategorier II
Syfte med kursvärderingar	Information och synliggörande av förändringar
Kompletterande metoder	Fungerande teknik

Fig. 2. Utgångspunkt - analysmetod

Resultat och analys

I detta kapitel presenteras resultatet och analysen av intervjuerna. Dispositionen är upplagd på följande sätt: de teman och kategorier som har identifierats presenteras med följande analys.

Möjlighet till inflytande

Under detta tema kommer resultatet och analysen av kategorierna: *Syfte med kursvärderingar*, samt, *Kompletterande metoder* att redovisas.

Syfte med kursvärderingar

Övervägande del respondenter svarade att de genomför kursvärderingar efter avslutat kurs. Samtliga respondenter anser att syftet med kursvärderingarna är en viktig funktion men bristen på återkoppling och information gör att motivationen för att genomföra dem sviktar. Angående informationsdelen menar exempelvis respondent 6 att; om lektorerna avsatte mer tid för att prata om kursvärderingar och informera studenterna om arbetet under föreläsningarna så skulle det bli tydligare för studenterna hur viktigt arbetet med kursvärderingar är. Respondent 7 nämner också att informationen kring kursvärderingar kommer främst från andra studenter, kursrepresentanter och kårsektionen. Lärarnas roll i detta arbete menar hen är bristande.

Bra om lektorerna pratar om det också så att det inte bara blir universitetets administrativa del (respondent 6).

[...] Har du fått information från lärare någon gång under studietiden? Det hände en gång i ettan efter en kurs, sedan har jag inte hört något mer (respondent 7).

En annan aspekt av det bristande intresset för kursvärderingar är att förtroendet för att kursansvarige ska ta till sig kritiken och förändra någonting är lågt.

Syftet är bra i grund och botten, men studenter har för lite förtroende för att det ska ske någon förändring (respondent 4).

Respondent 2, 5 och 7 menade också att syftet med kursvärderingarna hämmas ibland av att vissa lektorer inte tar till sig kritiken från studenterna utan går i försvarsställning i stället. Detta menar respondent 5 leder till att studenter inte känner att kursvärderingarna tjänar något syfte. Liknande hantering av kursvärderingar har setts vid Linköpings tekniska högskola. Virgin (2022) menar att vissa kursansvariga inte tar till sig kritiken och därmed låter kurserna förbli problematiska.

Första föreläsningen, på introduktionsföreläsningen så gick dom igenom den dåliga feedbacken och kritiken de hade fått från förra terminen och då sa dem att de hör vad studenterna har sagt men ”vi har inte gjort några förändringar” (respondent 5).

Kompletterande metoder

Samtliga respondenter anser att kompletterande samtal är en god idé om det skulle införas mer frekvent, eller rent av systematiseras. Argumenten för denna idé är exempelvis att informationen som når kursansvariga blir rikare och direkt. Det finns dock en aning osäkerhet kring

respondenterna om studenterna skulle våga rikta kritiken så öppet, men exempelvis menar respondent 5 att det alltid finns någon i en grupp som vågar ta första steget.

Även om man inte vågar säga, inom varje grupp finns det någon som vågar uttrycka sig och då kommer folk haka på (respondent 5).

En annan aspekt som togs upp under intervjuerna var att införa schemalagd tid under föreläsningar/seminarier etcetera för kursvärderingar. Detta är något som Arnestrand (2003) menar är ett sätt att få en ökad svarsfrekvens i kursvärderingsarbetet. Majoriteten av respondenterna ställde sig positivt till idén kring schemalagd tid för genomförandet av kursvärderingar, dock ansåg respondent 5 att det bör ses över när studenterna ska ges möjlighet att göra detta. Om tiden är avsatt i slutet av en föreläsning menar respondent 5 att studenter kommer att lämna föreläsningen. Därav kan det vara en idé att studenterna ”tvingas” att genomföra dessa exempelvis i början av en föreläsning eller liknande.

Delkursvärderingar var också ett ämne som togs upp vid intervjuerna. En majoritet av respondenterna ansåg att delkursvärderingar var önskvärt. Aspekterna som lyftes var; en kursvärdering i slutet av terminen kan leda till att problem under första delkursen inte lyfts lika mycket på grund av att saker glöms bort eller bortprioriteras. Därmed, att få ner tankarna direkt efter delkursen är en enkel lösning på problemet. En annan aspekt var att kursansvarig får snabb återkoppling direkt efter avslutad kurs. Respondent 1 menar dock att den största utmaningen universitetet har är att få studenter att svara på kursvärderingar och om de ökar antalet kommer svarsfrekvensen att gå ner. Argumentet från respondent 1 var någonting som de övriga respondenterna var osäkra kring men i slutändan ansåg att delkursvärderingar var något som skulle gynna situationen.

Ansvar

Under detta tema kommer resultatet och analysen av kategorierna: *Information och synliggörande av förändringar*, samt, *Fungerande teknik* att redovisas.

Information och synliggörande av förändringar

Brist på information och återkoppling var ett genomgående ämne för samtliga respondenter i undersökningen. Alla respondenterna vittnade om att de har fått knapphändig information om vad som händer med kursvärderingarna efter inlämning, samt bristande återkoppling angående förändringar som har skett inom kursen på grund av kursvärderingarna. Detta kan anses vara problematiskt enligt lagen (SFS 1993:100, 1 kap. 14 §) som tydliggör att universitetet måste presentera vilka åtgärder som har gjorts efter kursvärderingarna.

Det är lite så och så, vad jag har fått höra ska dom ju nämna förra årets kursvärdering, vad folk har skrivit och vad dom har gjort för att åtgärda detta. Det har vi inte fått mer än bara en gång (respondent 7).

Man får ju ett mejl om att det är dags att fylla i kursvärderingar, men jag känner att dom är lite mer; här är kursvärderingar, här har ni dom, och inte så mycket mer än så. Det är inte så mycket

att dom under kursens gång säger något om att kursvärderingar är bra att göra eller så där (respondent 6).

Om det hade varit tydligt att kursvärderingar gör en skillnad, om det hade varit en del av lektionen som handlade om det, då hade deltagarna varit mer beredda att göra det. (respondent 6).

Vidare svarade respondent (3) att hen ”inte har upplevt någonting” angående hur universitetet tar emot återkoppling från kursvärderingarna. Vilket hen menar är ett bevis på brister i lärandeloopen kring kursen. De två respondenterna som angav att de inte genomför kursvärderingar menar att det just är bristen på återkoppling som gör att det känns meningslöst att genomföra kursvärderingarna. De menar att motivationen för att göra kursvärderingarna sviktar när det finns en bild av att det inte kommer att förändra någonting. Problematiken rörande bristande återkoppling går även i linje med Ekstrands (2004) uttalande kring att studenter inte upplever att kursvärderingar tjänar något syfte om de inte ser resultaten.

Det känns som att det kanske inte görs så mycket åtgärder så då känns det meningslöst att man gör dom (respondent 2).

Fungerande teknik

Majoriteten av respondenterna anser att tekniken kring kursvärderingsarbetet fungerar bra. Det uppstod en del spridda åsikter kring förbättringar som kan göras men ingen röd tråd i dessa. Den som framkom var bland annat att black board kan utveckla sin mobilanpassning på grund av att många studenter genomför arbetet via mobilen, att informationen kring kursvärderingar kan marknadsföras mer genom tekniska lösningar, samt att blackboard inte känner att man har genomfört kursvärderingar vilket gör att påminnelser fortsätter att komma.

Diskussion och åtgärdsförslag

Den starkaste röda tråden genom intervjuerna var att återkoppling kring vilka förändringar som har skett sedan förgående kursvärdering genomfördes måste förbättras. Detta är ett område som även kan styrkas av Ekstrand (2004) som menar att studenter inte kommer att delta i kursvärderingar om inte de själva ser att det förändrar något. Det är även enligt lag en skyldighet för universitetet att redovisa förändringar efter kursvärderingar (SFS 1993:100, 1 kap. 14 §). Problematiken rörande kursansvarigas motvillighet att ta till sig kritik från studenter är även någonting som denna utredning belyser, vilket går i linje med det Virgin (2022) uppmärksammar. Örebro studentkår vädjar därför efter ett mer noggrant arbete från universitetet rörande kursvärderingar vilket förhoppningsvis leder till en högre svarsfrekvens hos studenter.

Andra lösningar för att få upp svarsfrekvensen kan vara att systematisera tid för kursvärderingar under föreläsningar/seminarier etcetera, vilket också är en metod som framhålls av Arnestrand (2003). Ett annat alternativ är att införa kompletterande samtal i slutet på kurserna där studenterna tillsammans med kursansvarig får möjlighet att tala öppet om sina åsikter för att en rikare information ska nå kursansvariga.

Delkursutvärderingar var något som respondenterna generellt ställde sig positivt till för att möjliggöra för studenter att delge sina åsikter medan minnet är färskt och ge mer direkt återkoppling till kursansvariga. Studentkåren ställer sig positivt till detta förslag och ser gärna att detta implementeras tillsammans med resterande åtgärdsförslag i denna rapport.

Slutsats

Denna utredning ämnade att svara på frågeställningen:

- Hur resonerar studenter kring syftet med kursvärderingar och möjligheten till inflytande över utbildningen?

Den sammanslagna bilden av respondenternas åsikter var att syftet med kursvärderingarna undermineras av bristande information, återkoppling och förtroende för att deras åsikter skulle göra någon skillnad. En majoritet menade ändå att det fanns möjlighet till inflytande men att kursvärderingsarbetet bör förbättras för att detta ska komma till sin rätt.

Referenser

Arnestrand, Elias. 2003. Webbaserade Kursvärderingar – möjligheter och problem. <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:623801/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2023-10-10).

Baldwin, Sally; Ching, Yu-Hui & Hsu, Yu-Chang. 2018. Online course design in higher education: A review of national and statewide evaluation instruments. TechTrends 62(1): 46-57.

Ekstrand, Britten. 2004. Kursvärderingar som underlag för kvalitetsutveckling. Stockholm. <https://tinyurl.com/5d845ydx> (Hämtad 2023-10-10).

SFS 1993:100. Högskoleförordningen.

Virgin, Karin. 2022. Frustration bland studenter när kursvärderingar inte gör skillnad. <https://ingenjoren.se/2022/05/25/frustration-bland-studenter-nar-kursvarderingar-inte-gorskillnad/> (Hämtad 2023-10-10).

Diagram och tabellfigurer

Fig. 1. Utgångspunkt.

Fig. 2. Utgångspunkt - analysmetod

Bilagor

Intervjuguide

- Genomför du kursvärderingar efter avslutat kurs?
- Hur har du som student fått information angående syftet med kursvärderingar?
- Hur tänker du kring syftet med kursvärderingar?
- Hur tycker du att universitetet tar emot återkopplingen från kursvärderingar?
- Hur har informationen om vilka förändringar som gjorts efter kursvärderingarna framförts till dig som student?
- Hur tänker du kring din möjlighet till inflytande över utbildningen genom kursvärderingar?
- Vad tycker du om idén kring kompletterande samtal utöver de digitala kursvärderingarna där studenter får möjlighet att prata om kursen?
- Vad tänker du om delkursvärderingar?
- Vad anser du om de tekniska aspekterna av kursvärderingarna?
- Finns det någonting övrigt angående kursvärderingar som du vill ta upp som vi inte har diskuterat ännu?

ÖREBRO STUDENTKÅR